

Λαϊκισμός και από ποιους εφαρμόζεται

ΤΩΝ ΡΙΑΣ ΚΑΛΦΑΚΑΚΟΥ - ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΤΑΜΟΥ*

» **Κάποτε, η ανάλυση διάβαζε** με τρόπο αδρό τη διάρθρωση της παραγωγικής αλυσίδας και ταξινομούσε ανάλογα τις ανθρώπινες συνειδήσεις (εργάτης, μικρο-μεσο-μεγαλο-αστός). Αργότερα, η ανάλυση ήρθε πιο κοντά στα πράγματα και άρχισε να μιλάει για ταξικές συγκροτήσεις και να διακρίνει μερίδες στο εσωτερικό της κάθε μιας, για παράδειγμα το βιομηχανικό, το εμπορικό, το χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο κ.λπ. Στις μέρες μας γινόμαστε μάρτυρες της ξέφρενης ανάπτυξης τομέων των παραγωγικών δυνάμεων όπως η πληροφορική, η βιοτεχνολογία, η нанοτεχνολογία, η τεχνολογία των υλικών κ.λπ. Τούτες οι αλλαγές δημιουργούν συνθήκες κοινωνικής περιδίνησης, οπότε και νέες κοινωνικές συγκροτήσεις αναδύονται, νέες κοινωνικές συνειδήσεις γεννιούνται - όχι απαραίτητα ταξικές με την κλασική έννοια - και διαπλέκονται με τις παλιές.

Την ίδια στιγμή, το χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο, με τους παρατρεχάμενους, τα golden boys του, επιβάλλει την ηγεμονία του πάνω σε όλες τις άλλες μερίδες του κεφαλαίου. Προπάντων, επιβάλλει στην κοινωνία την απαίτησή του για όσο το δυνατόν περισσότερα κέρδη και μάλιστα εδώ και τώρα. Πρόκειται για κέρδη που είναι νούμερα στον υπολογιστή, που δεν αντιστοιχούν σε παραγόμενα αγαθά και δεν θα χρησιμοποιηθούν από τους κατόχους παρά μόνο ως πηγή ισχύος. Τούτες οι απαιτήσεις όμως καταστρέφουν κοινωνικές μερίδες (χαρκτηριστικό παράδειγμα οι κάποτε ευημερούντες μεσοαστοί, όπως οι πανεπιστημιακοί) και συμπιέζουν οικονομικά και κοινωνικά, πολλές φορές ως την εξαθλίωση, τεράστιες μάζες.

Όλο αυτό το συμπιεζόμενο πλήθος είναι ετερόκλητο και συχνά άμορφο. Άλλοτε το είπαμε λαό κι άλλοτε «οι από κάτω», όπως κι αν το αποκαλέσαμε όμως, το πλήθος άρχισε να αποκτά συνείδηση της κατάστασης και να αντιδρά στην κατάπτωσή του. Στην Ισπανία βρήκε δικούς του δρόμους αυτοοργάνωσης, στην Ελλάδα, την Ιρλανδία και τη Σλοβενία εκφράστηκε μέσα από υπαρκτούς πολιτικούς σχηματισμούς, στην Πορτογαλία, την Ιταλία και τη Γαλλία ακόμα αναζητά τον δρόμο του. Σε όλες όμως τις περιπτώσεις αποτέλεσε απειλή για το ηγεμονικό μπλοκ εξουσίας. Αμυνόμενες οι διευθυντικές ελίτ ανακάτεψαν, κατά τη συνήθειά τους, μισές αλήθειες με μισά ψέματα και αντιμετώπισαν τις διεκδικήσεις του πλήθους ως «λαϊκισμό» που παρέπεμπε σε ανορθολογισμό, σε αντίστιξη με

τον δικό τους εκσυγχρονισμό ή μεταρρυθμιτισμό που παραπέμπει τάχα στον ορθολογισμό.

Μισές αλήθειες, γιατί πράγματι σε αρκετές περιπτώσεις αιτήματα των «από κάτω», όπως για παράδειγμα η συμμετοχή των εργαζομένων στη διοίκηση των επιχειρήσεων, χρησιμοποιήθηκαν καταχρηστικά - όπως για τη διασφάλιση κατ' εξαίρεση επιδομάτων ή φορολογικών απαλλαγών ή ακόμα για άδικες συντεχνιακές διαφοροποιήσεις μισθών. Όσο για τα ψέματα, αυτά χρησιμοποιήθηκαν ανειλικρινώς ως ιδεολογήματα για να αποκρύψουν αντιλαϊκές πολιτικές.

Μας λέει για παράδειγμα, ο Σαμαράς ότι ο λαός απαιτεί τη συναίνεση σε μια εθνική πολιτική. Και ως συναίνεση χαρακτηρίζει όχι το προϊόν μιας έντιμης διαπραγμάτευσης ανάμεσα σε ισότιμους συνομιλητές, αλλά την υποταγή στις απαιτήσεις της τρόικας στις οποίες έχει ήδη συμφωνήσει ο ίδιος. Και ακόμη, ανακηρύσσει αυθαίρετα ως εθνική πολιτική (και πάλι ως αίτημα του λαού) τη μνημονιακή κωλοτούμπα που πραγματοποίησε ο ίδιος προκειμένου να γίνει πρωθυπουργός. Και ακόμα περισσότερο, ο άνθρωπος που εφάρμοσε τη σκληρότερη κοιμητική πειθαρχία και έχει στο ενεργητικό του κοντά στις 20 διαγραφές όλων εκείνων που διαφώνησαν με τις αλληλέλληλες κυβιστήσεις του έρχεται σήμερα να μιλήσει για ονοματεπώνυμα και ατομικές ευθύνες εν ονόματι του εθνικού συμφέροντος, δηλαδή της διατήρησης του ίδιου στον πρωθυπουργικό θώκο. Και πολύ χειρότερα, ο παρατρεχάμενος Άδωνις Γεωργιάδης, ο ίδιος που είχε δηλώσει πως αν βγει ο ΣΥΡΙΖΑ θα βγάλει τα λεφτά του στο εξωτερικό, ρωτά αρμόδιο υπουργό σχετικά με το κατά πόσον ο Λαζόπουλος έστειλε χρήματα στο εξωτερικό. Ανεξάρτητα από τη γνώμη που μπορεί να έχει κανείς για τον οποιονδήποτε Λαζόπουλο, εδώ έχουμε να κάνουμε με μακαρθικού τύπου συμπεριφορές, όπου χρησιμοποιούνται εργαλεία της δημοκρατίας εναντίον προσώπων και όχι θεσμών.

Τελικά, όπως το κάθε αίτημα των «από κάτω» κρίνεται με βάση τις συνέπειες που αναμένονται για τη δημοκρατία, έτσι και οι συναινετικές επικλήσεις του Σαμαρά, καθώς και το μακαρθικής έμπνευσης κυνήγι μαγισσών που επιχειρεί ο Γεωργιάδης, συνιστούν χυδαίους λαϊκισμούς και μονάχα δεινά επιφυλάσσουν για τη δημοκρατία. Τούτοι οι συγκυβερνήτες από την αρχή έδειξαν δείγματα αυταρχισμού, κοινωνικής αναληψίας και απαξίωσης των «από κάτω», τελευταία όμως άρχισαν να γίνονται όλο και πιο επικίνδυνοι. Πρέπει να φύγουν γρήγορα.

* Η Ρία Καλφακάκου και ο Γιώργος Στάμου είναι πανεπι